

Turvealan huomiota herättänyt mainoskampanja vilisee virheitä – HS perkasi keskeiset väitteet asiantuntijoiden kanssa

Provosoivalla tyylillään huomiota herättänyt mainoskampanja sortuu harhaanjohtaviin väitteisiin.

Bioenergia ry:n turvekampanja on herättänyt kiivasta keskustelua.

[Jarno Hartikainen HS](#)

Julkaistu: 16.3.2017 2:00 , Päivitetty: 16.3.2017 19:37

Turvealaa edustava Bioenergia ry käynnisti helmikuussa paljon huomiota herättäneen mainoskampanjan, jossa puolustettiin kotimaista turvetuotantoa. Kampanja koostuu neljästä mainoksesta, joista kukin käsittelee turvetuotannon eri puolia: vaikutuksia kansantalouteen, vesistöihin ja energiaturvallisuuteen sekä turpeen taloudellisia mahdollisuuksia.

Mainosten provosoiva tyyli herätti huomiota, ja kampanjan toteuttanut Hasan & Partners joutui selittelemään työtään. Bioenergia ry:n mukaan kampanjan tarkoitus on herättää keskustelua ja saada ihmiset perehtymään turvekysymyksiin.

”Mediakampanjan tavoitteena on, että kansalaisten ja päättäjien mielipiteet turpeesta perustuisivat nykyistä enemmän tietoon”, järjestön tiedotteessa todetaan.

Erikoista on, että ala itse käynnistää keskustelun esittämällä lukuisia virheellisiä väitteitä turvavarannoista ja turvetuotannosta. HS kävi läpi mainosten keskeiset väitteet asiantuntijoiden avulla, ja löysi virheellisiä tai harhaanjohtavia väitteitä jokaisesta mainoksesta.

Mainos 1: Turvetuotannon kansantaloudelliset vaikutukset

Väite: ”Suomessa turvetta syntyy joka vuosi enemmän kuin sitä käytetään. Turpeen käyttö on kestäväällä pohjalla.”

Väitteeseen ei ole yksiselitteistä vastausta.

Geologian tutkimuskeskuksen (GTK) mukaan nykykäsitys on, että Suomen soihin ja niillä sijaitsevaan puustoon sitoutuu jotakuinkin yhtä paljon hiiltä kuin mitä turpeen käytöstä syntyy. Luonnontilaisilla soilla turvekerros tosiaan kasvaa, mutta tämä kasvu ei yksin riitä kompensoimaan turvetuotannon päästöjä.

Päästöt ja hiilinielut tasapainottuvat, kun mukaan laskelmaan otetaan se, kuinka ojitetuilla soilla kasvavat puut sitovat hiiltä ja vähentävät maaperän metaanipäästöjä.

GTK huomauttaa, että soiden kykyyn sitoa hiiltä sekä soista aiheutuviin päästöihin liittyy kuitenkin paljon epävarmuutta.

Historiallisesti tarkasteltuna turvevarannot ovat supistuneet. Vuosina 1950–2000 turpeen hiilivarasto supistui, mutta samaan aikaan soiden ekosysteemien kokonaishiilivarasto kasvoi. Tämä johtuu siitä, että ojitetuilla soilla kasvavat puut sitoivat hiiltä. Turve on siis korvautunut puulla.

Väite: ”Turvevarantomme on jopa kaksi kertaa arvokkaampi kuin tunnetut öljyvarannot Pohjanmerellä.”

Väite on väärin.

Ensinnäkin turve- ja öljyvarantojen rahallista arvoa on hyvin vaikea verrata. Öljy kuuluu maailman vaihdetuimpiin raaka-aineisiin, jonka hinta määritellään markkinoilla joka hetki. Turpeella vastaavia markkinoita ei ole. Turve ja öljy ovat myös raaka-aineina erilaisia.

Jos vertailu tehdään yksin varantojen sisältämän energian perusteella, Suomen teknisesti ja lain mukaan käytettävissä olevat turvevarannot ovat noin puolet Norjan tunnetuista energiavaroista, arvioi Geologian tutkimuskeskus. Pohjanmeren öljyvarannot kokonaisuudessaan ovat suuremmat, sillä ne sijaitsevat usean valtion alueella.

GTK:n lausunnon perusteella Bioenergia ry muutti väitteen verkkosivuillaan myöhemmin muotoon: ”Käyttökelpoiset turvevarantomme ovat tällä hetkellä noin puolet Norjan tunnetuista öljyvaroista (2014).”

Väite: ”Se tekisi meistä rikkaampia kuin norjalaiset.”

Väite on väärin.

Käytettävissä olevat turvevarannot ovat energiasisällöltään noin puolet Norjan tunnetuista öljyvarannoista. Lisäksi öljy on energiayksikköä kohden arvokkaampaa kuin turve. Öljy on Norjalle myös merkittävä vientituote, kun turpeella ei vastaavia maailmanmarkkinoita ole.

Myöhemmin väite poistettiin mainoksesta.

Väite: ”Se tekisi meistä energiaomavaraisia.”

Väite on teknisesti ottaen totta.

Turvetuotantoon soveltuvien soiden energiamääräksi arvioidaan noin 6 000 terawattituntia. Suomen kokonaisenergiakulutus vuonna 2015 oli noin 380 terawattituntia.

Jotta Suomesta tulisi energiaomavarainen, turpeella pitäisi korvata tuontisähkö, kivihiilen ja maakaasun käyttö sähkön ja lämmön tuotannossa sekä liikenteessä käytetty öljy.

Näiden osuus kaikesta energiankulutuksesta oli noin 40 prosenttia. Ydinvoiman kotimaisuus riippuu määritelmästä, sillä vaikka sähkö tuotetaan Suomessa, polttoaineena käytettävä uraani tulee ulkomailta.

Teknisesti ottaen turpeella Suomesta voitaisiin tehdä energiaomavarainen joksikin aikaa. Käytännössä tuontien energiasta irtaantuminen turpeen avulla voisi olla vaikeaa ja kallista. Se olisi myös vastoin Suomen ilmastositoumuksia, sillä turpeen polton päästöt ovat kivihiilen luokkaa.

Väite: ”Turvetuotannon käytössä on alle sadasosa omasta kansallisrikkaudestamme.”

Väite pitää paikkansa, mutta antaa väärän kuvan turvetuotannon lisäämisen mahdollisuuksista.

GTK:n mukaan Suomen kaikista turvemaista, joita on yhteensä runsaat 9 miljoonaa hehtaaria, turvetuotannon käytössä on 0,8 prosenttia. Kuitenkin teknisesti turvetuotantoon soveltuvia soita, jotka eivät siis ole jo jossain muussa käytössä, on merkittävästi vähemmän, noin 1,2 miljoonaa hehtaaria.

Kun tästä edelleen vähennetään ojittamattomat eli luonnontilaiset suot, joita ympäristösuojelulain mukaan ei turvetuotantoon saa ottaa, pinta-ala putoaa 0,6 miljoonaan hehtaariin.

93 prosenttia suoalasta ei näin ollen sovellu turvetuotantoon. Tuotantoon soveltuvasta pinta-alasta turvetuotannon käytössä jo nykyisellään on 12 prosenttia.

Vieläkin vähemmän on alueita, jolla turvetuotanto on kaupallisesti kannattavaa. Osa teknisesti käyttökelpoisista soista sijaitsee kaukana syrjäseuduilla, joissa ei ole turpeen energiakäytölle sopivia kohteita. Alan karkea nyrkkisääntö on, että energiaturvetta on kaupallisesti kannattavaa kuljettaa maanteitse vain 50–100 kilometrin päähän.

Mainos 2: Turpeen taloudelliset mahdollisuudet

Väite: ”Suo- ja turvemaidemme kokonaisarvo mitataan sadoissa miljardeissa euroissa.”

Väite antaa väärän kuvan käyttökelpoisten turvevarantojen arvosta.

Kaikkia Suomen soita ei suinkaan voi valjastaa kaupalliseen käyttöön. GTK:n mukaan vain noin 7 prosenttia Suomen suoalasta soveltuu turvetuotantoon. Näiden teknisesti käyttökelpoisten turvevarantojen energiamääräksi arvioidaan noin 6 000 terawattituntia. Kansallisessa suostrategiassa turpeen arvoksi suossa, ennen sen nostamista, arvioitiin 2 euroa megawattitunnilta. Tällä hintatasolla käyttökelpoisten turvevarantojen arvoksi muodostuu noin 12 miljardia euroa. Kasvu- ja ympäristöturve on arvokkaampaa, mutta valtaosa turpeesta käytetään energiaksi.

Mainos 3: Turpeen vesistövaikutukset

Väite: ”Joulukuussa 2016 valmistunut tutkimus antoi turvetuotannolle puhtaat paperit.”

Väite on virheellinen.

Mainos viittaa [GTK:n ja kahden yliopiston tutkimukseen](#), jossa vertailtiin kahden Keuruulla sijaitsevan järven pohjakerrostumia. Siinä todella havaittiin, että Martinjärveen, johon laskee usean turvetuotantoalueen valumavedet, kertyi vähemmän sedimenttiä kuin Isoon Kivijärveen, jonka valuma-alueella ei ole lainkaan turvetuotantoa.

Tutkimuksessa kuitenkin huomautetaan, etteivät tulokset ole yleistettävissä. Martinjärven vähäiseen kertymään vaikuttaa neljä seikkaa: järven mataluus ja veden lyhyt viipymä, turvetuotannon vähäinen osuus Martinjärven valuma-alueen pinta-alasta sekä sedimentin kertyminen yläpuolisiin järviin ennen kuin se päättyy Martinjärveen.

Tutkimuksessa huomautetaan, ettei sedimentin kertymisestä voi tehdä yleistäviä johtopäätöksiä ilman lisätutkimuksia.

Yleisesti ottaen turvetuotannon vesistönsuojelutoimet ovat tehostuneet. Uusilla tuotantoalueilla iso osa kuormituksesta saadaan estettyä. Ylivoimaisesti eniten Suomen vesistöjä ovat kuormittaneet maa- ja metsätalous, koska niitä harjoitetaan laajalla alueella.

Turvetuotannon kuormitus on rajatumpaa, mutta vaikutukset näkyvät paikallisesti. GTK:n tutkimuksessa havaittiin, että ihmisten käsitykset turvetuotannon vaikutuksista eroavat merkittävästi tutkimuksen tuloksista.

Mainos 4: Energiaomavaraisuus

Väite: ”Suomi on antautunut muiden armoille energia-asioissa. Olemme tietoisesti laskeneet energiaomavaraisuutemme tasolle, joka edellyttää ulkomaiden suopeutta myydä meille energiaa, sähköä ja polttoaineita. Olemme Ruotsin ja Venäjän varassa.”

Väite on osin virheellinen.

On totta, että kotimainen tuotanto ei riitä kattamaan Suomen energiankulutusta. Noin viidennes sähköstä tulee naapurimaista Ruotsista, Virosta ja Venäjältä. Erityisesti kulutuspiikkien aikaan Suomi on riippuvainen tuontisähköstä. Myös liikenne toimii tuontiöljyn varassa.

Mutta toisin kuin mainos väittää, Suomen energiaomavaraisuus ei ole heikentynyt. [Eurostatin tilastojen mukaan](#) Suomen riippuvaisuus tuontienergiasta on laskenut 25 viime vuoden aikana. Käynnissä olevat investoinnit uusiin biopolttoainetehtaisiin ja ydinvoimaloihin vähentävät edelleen tuontienergian tarvetta.

Väite: ”Sellaisessa tilanteessa [jossa Siperiassa on pakkanen samaan aikaan kuin Suomessa] polttoainetta ei riitä molemmille. – – Tällöin venäläistä energiaa ei enää myydä rajan yli. Kuvitellaanpa, että Tampereen putket jäätyvät, Turun valot sammuvat tai Helsingin lämmitys loppuu.”

Väite on virheellinen.

Venäjän-tuonti ei ole riippuvaista Siperian pakkastilanteesta, vaan kulutuksesta Luoteis-Venäjällä, Pietarin ympäristössä. [Pöyryn raportin mukaan](#) alueella on tuotantokapasiteettia yli oman tarpeen myös huippukulutushetkillä.

Sähkön tuontia Venäjältä rajoittaa sen hinta: päiväsaikaan käytössä ovat kapasiteettimaksut, jotka tekevät sähköstä kallista. Häätätilanteessa kalliimpaa sähköä on kuitenkin mahdollista tuoda.

On myös epätodennäköistä, että jos Venäjän-tuonti katkeaisi, se aiheuttaisi kokonaisten kaupunkien pimenemisen.

[Huoltovarmuuskeskuksen arvion mukaan](#) tilanteessa, jossa sähkön saanti Venäjältä katkeaa, kotimainen tuotanto, tuonti Ruotsista ja Virosta sekä tehoreservi riittäisivät yhä teoreettisesti kattamaan kulutuksen. Yhteiskunnallisia vaikutuksia syntyisi siinä tapauksessa, että katkos kestäisi lähemmäs viikon.

Todennäköisesti katkos johtaisi kiristyneeseen tehotilanteeseen tai tehopulaan. Sekään ei tarkoita laajoja sähkön kulutuksen rajoituksia vaan suurten tehtaiden hetkellistä irrottamista verkosta. Lähteet: Geologian tutkimuskeskus; Bioenergia ry; Luonnonvarakeskuksen professori Anne Tolvanen; VTT:n eläkkeellä oleva turvetutkija Arvo Leinonen; Tilastokeskus; Huoltovarmuuskeskus; Fingridin johtava asiantuntija Risto Lindroos; Pöyry; Eurostat

<https://www.hs.fi/talous/art-2000005128129.html>